

NRO 14101 Islandsberg – Käringöfjorden - Orust, Lysekils kommuner Område av riksintresse för naturvård **Områdesnummer:** NRO 14101 **Områdesnamn:** Islandsberg - Käringöfjorden **Kommun:** Orust, Lysekil **Kartblad:** 07A NO, 08A SO **Area:** 9835 ha, varav 2600 ha land och 7235 ha vatten **Naturgeografisk region:** 15 d Ljungheds- och kustskogsområdena längs svenska västkusten **Kust/havsregion:** Region I. Skagerrak **Regionindelning för sjöar och vattendrag:** Huvudavrinningsområde 108/109. **Agrara kulturlandskapsregioner:** 7, Bohuslänska kustbygden 182 **Landskapsform:** Sprickdalslandskap, större förkastningslinje **Riksvärde:** **Landskapstyp Naturtyp Vegetationstyp Arter Geologi** Skärgårdslandskap Berggrundsstratigrafi, sprickdal Glaciälskulptur, Odlingslandskap Naturbetes mark Flora Fauna

Värdeomdöme: *Geologi:* Islandsberg har en intressant berggrundsmorfologi. Gnejsen har brutit sönder i geometriskt oregelbundna figurer i samband med att bohusgraniten trängde fram och lyfte gnejstaket. Vittringsföreteelser i gnejsens skiktfogar har noterats. Sprickbildningen på Stora Härmanös västsida intill den stora spricklinjen från Gullmarsfjordens västsida är av särskilt geovetenskapligt intresse. Glaciälskulpturen är väl dokumenterad. *Odlingslandskap:* Representativa naturbetesmarker och ängar i kustbygd. Här återfinns art- och individrika växtsamhällen med hävdgynnade arter. Lokalerna är Härmanö (21-66 och 21-67) och Bråtö (21-1). Naturbetesmarkerna utgörs av havsstrandäng, annan öppen utmark och annan öppen äng. Vanliga vegetationstyper är salttågstrandäng, rödvensfriskäng och ljunghed. De art- och individrika växtsamhällena hyser arter som salttåg, gulkämpar, darrgräs och brudbröd. Andra värdefulla utmarksbeten finns på Islandsberg. Havsstrandängarna är tillsammans med Käringöfjordens grundare havsområden viktiga häcknings-, rast- och vinterlokaler för vadare och sjöfågel. NO om Mollösund och i Ellösefjorden finns dessutom flera skär som bl. a. utgör viktiga häckningslokaler för labb, tärnor och måsar och där man kan hitta skärnäppa. I ytterkärgården finns på ett flertal öar populationer av stinkpadda. **Huvudkriterier:** A, B, C, D. **Stödkriterier:** Storlek, Mångformighet, Naturlighet, Kontinuitet, Representativitet, Funktion – betydelse för flora och fauna. **Förutsättningar för bevarande:** Strändernas opåverkade karaktär bibehålls. Fortsatt jordbruk med naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Restaurering av igenvuxna naturbetesmarker. Reproduktionsområden för fisk samt områden av betydelse för häckande och flyttande sjöfåglar och vadare skyddas mot fysiska ingrepp och störningar. Områdets värden kan påverkas negativt av: – exploatering av stränder för bebyggelse m.m. – påslag av olja – anläggning av hamnar, bryggor eller pirar; – täkt av sten, grus, sand, skalgrus – sjöfart (olyckor) – muddring, – utfyllnad, dumpning, avfallsdeponering – vindkraftverk, kraftledningar, kommunikationsmaster – fiskodling – nedlagd jordbruksdrift – förändring av miljöstödens inriktning 183 – friluftsliv/turism – orenade avloppsutsläpp – bebyggelseexploatering – väganläggningar, broar, hamnanläggningar **Säkerställande och internationell status:** Härmanö naturreservat upptar en stor del av området liksom strandskydd. Området berörs av Natura-2000 områden (art- och habitatdirektivet). **Områdets huvuddrag:** *Islandsberg* utgör sydvästligaste delen av Skaftölandet och består av starkt exponerade hällmarker mot väster och mer skyddade sluttningar med partier av krattskog mot öster. Berggrunden består övervägande av gnejs, men genom området passerar också en mäktig rombporfyrgång. Marint avlagrad sand, som flerstädes är starkt skalblandad, förekommer i större skrevor och sänkor samt på sluttningarna mot Valbyfjorden. *Käringöarkipelagen och Mollön.* Berggrunden i området utgörs av en grå gnejs och är starkt uppsprucken i främst nord-sydlig riktning. Inom skärgårdsområdet finns ett antal dioritförekomster vilka uppträder som nord-sydliga stråk i berggrunden. På öarna i Käringöarkipelagen finns dessutom diabasgångar i samma riktning. Inlandsisens eroderande verkan samt områdets exponerade läge för havets erosion har bidragit till öarnas karaktäristiska skulptering med väl rundade och kalspolade hällar. Vegetationen är karaktäristiskt utformad och domineras av hällmarkshedar. De talrika sprickdalarna medger dock genom en bättre jordmån och gynnsammare klimat en rikare utveckling av floran. På Härmanö sker

fortfarande betning med kreatur. Klippstränderna dominerar men på insidan av de större öarna förekommer också strandängar. **Anmärkningar:** Ingår i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet (objekt 21-1, 21-66 (NR), 21-67 (NR)) och i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet (objekt 21-03 och 84-16)

Referenser: Gillner, V. 1986: Vegetation och flora på Stora och Lilla Hermanö i Morlanda socken. Hultengren, S. 1990: Ängar och hagar i Lysekils kommun. Länsstyrelsen 1991:2. Johansson, O, Blomqvist D & Pehrsson, O. 1997: Värdefulla rast- och övervintringsområden för sjöfåglar på Västkusten. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Rapport 1997:4. Länsstyrelsen, 1979: Natur i Göteborgs och Bohus län. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, 1995: Bevarandeprogram för odlingslandskapets natur- och kulturmiljövärden. Länsstyrelsen 1995:21. Göteborg. Naturvårdsverket, 1996: Nationell bevarandeplan för odlingslandskapet. Stockholm. Olander, G. 1968: Osmunda regalis på en för Sverige ovanlig lokal. Olsson, G. 1975: Skötselplan för Hermanö naturreservat. Orusts kommun, 1977: Fysisk riksplanering. Redovisning av planeringsskedet. Åhlund, M. 1996: Kustfågelfaunan i Göteborgs och Bohus län – beståndsutveckling och effekter av fågelskyddsområden. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län. Rapport 1996:9. Åsander, L. 1989: Ängs- och hagmarker i Orust kommun. Länsstyrelsen, rapport 1989:5.